

EL LLIBRE D'ACTES DE LA JUNTA DE FÀBRICA DE LA PARROQUIA DE LASSUMPCIÓ

Ço que en passat enbolt e confús era

A.March

Se'n diu al dret canònic que la fàbrica és el conjunt de cabals d'una església, destinats a la seua conservació o a les reparacions, i a atendre les despeses del cuite.

Aquest conjunt de cabals devia ser administrat per algun responsable o responsables que tindrien al seu càrrec l'organització de les obres de construcció i conservació d'una església i l'administració de les seues despeses. Aquest seria primordialment l'objectiu a aconseguir pel consell o junta de fàbrica de la parròquia. I com que aquest grup de persones estava organitzat, es distribuïa els papers a desenvolupar en els exercicis de les seues funcions. Així tindrem:

El president de la junta: el rector.

El fabriquer-depositari: en un principi era un canonge o eclesiàstic que s'ocupava de l'administració dels cabals.

Els vocals: membres de la Junta que no tenen cap càrrec especialment qualificat però que hi tenen veu.

El Secretari: persona encarrega d'estendre les actes al llibre de fàbrica que les parròquies feien servir per donar compte dels seus pressupostos i de com els havien invertit.

El Regidor-Síndic: Conseller de l'Ajuntament encarregat de les gestions administratives.

*Sou vosaltres
sou necessàriament vosaltres (...)
He comprés que éreu vosaltres,
Que existíeu de debó*

Francesc Vallverdú

Des de l'acta del dia 1 de març de 1873 que apareix al foli nº 1 d'aquest lli-

bre, fins al nº 20 on es troba extractada la del dia 22 d'agost de 1941, van aparèixer al marge de cadascuna de les actes, els noms dels membres que componen la Junta corresponent i la signatura que donarà fe de l'acord adoptat en cada cas.

S'observa una estructura paral·lela des del 1873 fins al 1916, pel que fa a la composició de la Junta: el president, el fabriquier-tresorer, el secretari, dos vocals i el regidor-síndic de l'Ajuntament. A partir de 1885 augmenta aquesta en un vocal més i és en 1940, quan no s'especifica una estructura concreta amb càrrecs i assignacions en persones determinades, és aleshores quan pareix que comença el treball en grups xicotets i als que s'encomana una tasca. Així, els membres relacionats per períodes seran els que apareixen al quadre següent.

SESSIÓ	REGIDOR	VOCAL	VOCAL	SECRETARI	FABRIQUER
01.03.1873	<i>Manuel Cosme Navarro</i>	<i>Pascual Andreu Cervera</i>	<i>Vicente Alós</i>	<i>Miguel Medina Peiró</i>	<i>Manuel Taberner Martínez</i>
01.04.1873	"	"	"	"	"
21.05.1876	"	"	"	"	"
26.04.1878	"	"	"	"	"
16.09.1878	"	"	"	"	"
18.06.1881	<i>Ramon García</i>	<i>Salvador Palop</i>	<i>Francisco Aguilar</i>	"	"
25.12.1954	<i>José Guillem</i>	"	"	"	"
26.12.1884	"	"	"	<i>Vicente Palop Garcia</i>	"
01.01.1885	"	" / <i>M.Medina</i>	"	"	"
16.08.1885	"	"	"	"	"
30.08.1885	"	"	"	"	"
07.10.1885	"	"	"	"	"
16.05.1886	"	"	"	"	"
16.02.1887	"	"	"	"	"
29.01.1889	<i>Miguel Montoro</i>	<i>Fco Saez Ros/</i>	"	"	"
06.01.1889	"	"	"	"	"
23.04.1889	"	"	"	"	"
14.04.1889	"	"	"	"	<i>Francisco Aguilar Cubells</i>
21.04.1889	"	"	<i>Miguel Palop Portalés</i>	"	"
30.03.1890	"	<i>Fco. Sena</i>	"	"	"
07.01.1890	"	"	"	"	"
13.01.1893	"	"	"	"	"
12.01.1896	--	"	"	<i>Vicente Portalés</i>	" (<i>finat</i>)
24.02.1900	--	"	"	<i>Miguel Montoro Boscà</i>	<i>José Medina Portalés</i>
23.02.1911	--	--	"	--	--
05.02.1916	--	--	"	--	--

1939	Miguel Ferrer, Vicent Lis, Domingo Medina, Francisco Besó, Jerónimo Pons, Juan Campos, Remigio Andrés, Vicente Forment.
1940	Miguel Ferrer, José Campos, Vicent Lis, Francisco Besó, Domingo Medina, Jerónimo Pons, Vicente Forment, Remigio Andrés, Francisco Montalt, Pascual Montesinos, Hilario Forment, Vicente Martínez.
1941	Vicent, Lis, Miguel Ferrer, Domingo Medina, Jerónimo Pons, Hilario Forment, Juan Campos, Vicent Forment, Francisco Montalt, Vicente Martínez.

Hem considerat oportú destacar els capellans en quadre separat, perquè es conega qui i fins quin període o acta signa com a rector de la parròquia. Així tindrem:

RECTOR	PRIMERA ACTA SIGNADA	DARRERA ACTA SIGNADA
VICENTE PÉREZ	01.03.1873	21.05.1876
SALVADOR IZQUIERDO	26.04.1878	- -
JOSÉ MARTÍNEZ	25.12.1884	16.05.1886
ANTONIO VILA	16.02.1887	- -
FRANCISCO FORRIOL	29.01.1889	13.01.1893
JACINTO GRAU	12.01.1896	24.02.1900
FERNANDO GIMENO	23.02.1911	- -
JOSÉ PLA	12.04.1939	22.08.1941

No voldríem deixar de banda, altres persones que també tenien un ofici i per tant un lloc a destacar dins l'organització d'aquest xicotet món eclesiàstic que componia l'església de l'Assumpció del nostre poble. Potser la saviesa popular en sàpiga més, però aquestos que relacionem a continuació, són aquells que han aparegut a les actes subscrietes i que són objecte d'aquest treball:

OFICI	NOM	PERÍODE
ADMINISTRADOR DE CERA - SAGRIS-TÀ.	Pedro Solaz	01.03.1873 a 19.11.1873
	Pedro Solaz Moret (fill)	23.11.1873
	Salvador Montoro Montesa	07.09.1890
	Francisco Estreder Sena	24.02.1900
ORGANISTA	Vicente Palop Garcia	21.05.1876
LLUMENER	Francisco Legua Serrano	16.05.1886
	Vicent Gil Redó	
CAMPANER	Fco. González Belloque	16.08.1885
	Bartolomé González Belloque	07.10.1885

"Tot retorna, agrupant-se i és una sola historia"

Vicent Andrés Estellés

Pel que fa al conjunt d'actes transcrits, creiem convenient fer un extracte de totes les que apareixen al llibre, tant pel seu aspecte didàctic, ja que mostren un poc més de la nostra història com a poble organitzat, com pel seu aspecte curiós, perquè parlen de tradicions i fets que de vegades no pareixen molt llunyans.

01.03.1873

Acord amb l'Ajuntament per comprar un tern complet (ornaments del celebrant, el diaca i el sotsdiaca) i un pali, amb fons de fàbrica i amb la recaptació de la venda de cera.

01.4.1873

Per poder comprar el que s'havia acordat a la sessió anterior, la cera es comprarà a Manuel Cabanes de Torrent qui els la fiarà fins el 1874.

23.11.1873

Havent mort el sagristà Pedro Solaz, el daner 19 de novembre, s'anomena el seu fill Pere, com a successor de son pare.

21.05.1876

Es dona compte de la insatisfacció del sagristà P. Solaz i de l'organista Vicent Palop per la dotació econòmica que tenen assignada, 300 i 240 quinzets respectivament, creient convenient siga augmentada a 450 i 440. També s'acorda assignar en 60 quinzets anuals, la quantitat destinada als dos acòlits i altres 60 al llumener o auxiliar de la sagristia, amb la particularitat que deu assistir a la missa conventual dels primers diumenges de mes.

26.04.1878

Urgència de reparació del presbiteri, tabernacle, làmpades, pica de bateig, recomposició de cornises, teulada i pintura de l'església. Els treballs, que tenen un pressupost de 3.900 quinzets, començaran amb els fons de la Junta de Fàbrica i comptant amb els 1328 que procedeixen de l'administració de la cera. També s'haurà de tenir en compte les aportacions d'alguns feligresos que han promés contribuir. A més a més es convida al poble perquè col·labore per cobrir la totalitat de les despeses de la reforma.

Es facultat al president, Sr. Rector, perquè contracte els treballs abans esmentats amb els professionals escaients.

16.09.1878

El President dona compte de les obres efectuades sota la direcció dels germans José i Francisco Pallardó Bermell. La fusteria de Josep Casaban Martí, Manuel Alabaría Belert la pintura, i el daurat Vicent Tena a qui se li deixen a deure 6.000 quinzets que la Junta assumeix i pagarà a càrrec dels ingressos de l'administració de la cera que deurà reduir les seues despeses en favor del deute que queda per abonar.

08.06.1881

Es proposa refondre la campana anomenada de la Mare de Déu de l'Olivar, inutilitzada des de fa alguns anys i de la qual es ven el seu frontal antic per 930 quinzets, que s'empraran per a la seua restauració.

25.12.1884

L'objecte d'aquesta sessió és, segons l'art. 12 del Reglament publicat al Butlletí Oficial Eclesiàstic n° 267 de l'Arquebisbat, anomenar secretari de

la Junta, a Vicent Palop i Garcia. A l'endemà es fa sessió per donar possessió del càrrec al nou secretari.

01.01.1885

Per seguir els costums i havent observat que no es dóna a les festes la solemnitat que els cal, es regularitza i reglamenta el toc de les campanes, basant-se en el que es determina a les Constitucions Sinodals de l'Arquebisbat, acordant-se tocar les 4 campanes conjuntament, les vespres i dies de les següents festivitats: Reis, Candelaria, S. Blai, Rams, Dijous i Divendres Sant, 1er dia de Pasqua de Resurrecció, S. Vicent Ferrer, S. Francesc de Paula, L'Ascensió, 1er dia de Pasqua de l'Esperit Sant, Corpus, S. Pere, S. Jaume, L'Assumpció, Nativitat de la M. De Déu, Tots Sants, la Puríssima i 1er. dia de Nadal.

Amb 3 campanes es voltejarà els dies i vespres de la Circumcisió del Senyor, S. Josep, l'Encarnació, publicació de la S. Bula, 2n. Dia de Pasqua de Resurrecció i de l'Esperit Sant, S. Joan, El Roser i el 2n. dia de Nadal

El volteig es farà després dels 3 tocs de l'alba, és a dir a les 4 del matí des de Pasqua de R. fins la S. Creu, i a les 5 del matí des de la S.Creu fins la vespra de Pasqua.

16.08.1885

L'alcaldia mitjançant ofici sol·licita la col·laboració de la Junta per veure si es farà càrrec de la construcció d'un nou cementen, a la qual cosa es contesta negativament, per la falta de recursos.

La clau del cambril de la M. D Déu de l'Olivar es dipositarà a l'arxiu parroquial.

38.08.1885

Es supervisen les despeses ocasionades per l'obra de construcció a la nova sagristia i la reparació de goteres, greixes, filtracions que hi apareixen, aclarint el mestre d'obres encarregat (Fco. Saez Ros), que el primer pressupost de 3400 quinzets vellon, contracte formalitzat verbalment i amb la condició de quedar les obres en perfecte estat, finalment ha resultat de 3.500 quinzets, és a dir 875 ptes, per haver afegit algunes reparacions estipulades en les primeres converses.

07.10.1885

L'objecte d'aquesta reunió és amonestar el campaner per no fer els voltejos com cal. Aquest renuncia al seu càrrec i s'anomena Bertomeu Gonzalez Belloque com a campaner interí.

16.05.1886

S'anomena llumener de la parròquia, Fco. Legua Serrano.

16.02.1887

Es presenta a la reunió Fco. Solaz Moret, sagristà de la parròquia de S. Bertomeu de València per fer la donació per a la perpetuïtat, d'un docel de fusta tallada i daurat, per a les exaltacions del Santíssim Sagrament i un

conjunt de sacres de metall daurat i relleus, que es col·locaran a l'altar major i mai se'n farà ús d'ells fora de la parròquia per expressa voluntat del donant.

29.01.1889

Es tracta un únic punt referit a les obres de la sagristia que no han estat ben acabades, perquè encara hi ha goteres. Per tant, convocat el mestre d'obres, es compromet a llevar les teules de la sagristia i a substituir-les per d'altres en més bones condicions. Les despeses ocasionades per aquestes obres es pagaran a parts iguals entre aquest i la Junta de Fàbrica.

06.01.1889

Es veu la necessitat d'anomenar un ajudant a l'administrador de la cera Pere Solaz, per tal de dur amb més exactitud els comptes, la qual cosa es fa en la persona del coadjutor.

El rector exposa les moltes despeses que ocasionen les hòsties, el vi i la cera de les celebracions, per la qual cosa rep la quantitat de 70 ptes. que considera insuficients. Per tant, només pagarà la cera en les misses resades i en l'administració de sagraments.

El sagristà de la parròquia deurà tocar totes les vesprades les campanes, per tal de recordar el res dels set dolors de la Mare de Déu. Si no ho fa, se l'imposarà una sanció d'un quinzet per cada dia que no toque.

14.04.1889

Nomenament de Fco. Aguilar Cubells com a nou dipositari.

21.04.1889

Es dona possessió al dipositari F. Aguilar i els hereus de Manuel Taberner, entreguen els fons existents i els justificants de les despeses.

S'acorda afegir un nou vocal a la Junta, i s'anomena a tal efecte Miguel Palop Portalés.

30.03.1890

S'acorda la construcció d'un traster al corral, per considerar que no perjudica en cap cosa a l'església.

07.09.1890

Per haver mort el sagristà Pedro Solaz, s'anomena Salvador Montoro Montesa, com a successor, acordant fer-ho públic al púlpit, per a coneixement de tot el veïnat. Aquest demana augment de sou en 2 quinzets.

13.01.1893

Havent restaurat recentment l'ermita de la M. de Déu de l'Olivar, es prohibeix pujar-hi res, només que de les comises.

12.01.1896

Es dona compte de la mort dels vocals Vicent Portales i Fco. Aguilar, per tal de anomenar-ne dos de nous; aquestos són Miguel Montoro Boscà i José Medina Portalés.

24.02.1900

Renuncia al seu càrrec el sagristà Salvador Montoro i s'anomena per a substituir-lo Fco. Estreder Sena.

23.02.1911

Continuen els mateixos membres de la Junta que fan constar la necessitat de millorar l'interior i l'exterior del temple parroquial.

05.02.1916

Es dona compte de la compra de dues estores per valor de 202 ptes., de dos palis nous, de la reparació de fanals, altars, del púlpit i de quasi tots els bancs del centre. De la compra d'una tauleta per a l'Escola de Crist, de dos reclinatoris, dos sillons, de la reparació de canelobres, de l'adquisició de panys i claus per a totes les portes, de la instal·lació de la llum elèctrica a l'orgue, de la neteja de totes les teules de l'església, de la construcció de 3 retretes al corral, de l'adquisició de cordes per a les campanes, de la col·locació de vidres a les finestres que els tenien trencats, de la reparació d'algunes andes i de totes les campanes, de la restauració i pintura de la torre, el que suposa un total de 824 pessetes i 40 cèntims.

12.04.1939

Reconstrucció del temple després de la guerra. S'han salvat el sagrari i les ares en la seua majoria i el retaule d l'altar major complet. També està complet el de S. Josep però no ho és el de S. Hipòlit.

Els fons disponibles es dediquen al més urgent: campanes, bancs i goteres de la volta. S'acorda que l'estat es fera càrrec de la restauració.

29.01.1940

Es dona compte del funcionament de les distintes comissions de treball les quals s'han d'ampliar en nombre de vocals. Per a la reparació de campanes es proposa, Pascual Montesinos, Manuel Ferrer, José Campos, Fco. Besó i Remigio Andrés, convidant l'Ajuntament perquè col·labore en la construcció de campanes per a la torre.

Pel que fa a la comissió de reparació de bancs: Fco Montalt fill i V. Martínez, Hilario Forment s'encarregaria de la construcció de truxes per a les campanes de l'ex-convent.

28.07.1940

Es dona compte de la intenció que té l'Ajuntament de col·locar la campana assignada en la distribució feta pel delegat diocesà, possiblement per al dia de la patrona. En cas de no fer-ho, s'encarregaria la Junta.

09.08.1940

Con que s'acosta el dia de la festa de la patrona, la Junta per mig de Hilario Forment, gestiona la col·locació de la campana, fent-se càrrec de les seues despeses.

22.08.1941

La persona que havia fet el treball corresponent a la col·locació de la campana, Vicent Alòs, reclama les 848,- ptes gastades, S'acorda donar-li'n de moment 250,- que hi ha a la caixa.

Al foli n° 15 i després de l'acta de 05.02.1916, apareix un capítol sota el títol de Memòria i amb data de març de 1939, on es transcriuen, a mena de resum, una sèrie de fets que van ocórrer en acabar la guerra. Després al foli n° 18 i abans de transcriure l'acta del 12.04.1939, hi ha una nota que textualment diu:

"El libro de Actas iniciado en 10 de VIII del 35 desapareció, en cambio es hallado el presente para reanudar la historia."

MEMÒRIA:

El dia 2 d'abril es feu la benedicció dels rams al cernerteri. El dia 6 d'abril trasllat del sagrari de l'escoleta a la parròquia, on es va celebrar la comunió general i també la benedicció de la pica de bateig.

Han desaparegut les imatges dels patrons. De la M. De Déu es conserva un trosset d'olivera i de S. Francesc la ma dreta. Per fer els novenaris es porta una imatge del Sant que Josefa Naval Girbés conserva a Algemésí.

S'encarrega la talla de la patrona a Felipe Ballester per un devot del qual el nom queda en secret, per voluntat pròpia i amb la participació de la mare fundadora de les Catequistes. En la festa de S. Francesc, s'acorda formar l'associació que mantindrà la devoció i veneració de la M. de Déu de l'Olivar, acordant també que quan un xiquet acabat de nàixer siga passat per la imatge, quede inscrit el seu nom al llibre d'or de l'associació.

Els clavaris del Crist costegen la talla de la seua imatge que, junt amb la de la patrona, seran beneïdes el dia 7 de setembre i després es passejaran per tot el poble acompanyades per les autoritats i la banda de música.

El senyor rector no creu convenient que la patrona siga passada per casa de tots els clavaris, aleshores, aquests decideixen fer-ne una de nova, encarregant-la a l'escultor Josep M^a Bayarri. Les seues esposes acorden fer la festa de l'Assumpció i assumeixen també la realització de la seua imatge.

Els germans de la 3^a orde i el senyor rector, encarreguen la imatge de S. Francesc de Paula al Sr. Bayarri amb la intenció de què col·loquen la ma que s'havia conservat de l'anterior.

Aquell mateix any 1940 i el dia 2 d'abril, un llaurador que regentava el motor de la M. Sagrament quan anava a collir una llima, en va veure una altra que tenia la forma de la mà del Sant que va portar a les autoritats eclesiàstiques i aquestes l'exposaren al públic.

El dia 6 d'abril porten el Sant al convent de les Catequistes i després del 1r novenari va recórrer tots els carrers de la part vella del poble. A l'endemà, dia de la festa i pel matí, es fa el trasllat al convent celebrant-se la processó. Al final de la huitava, recorre el barri nou i en tres etapes pren possessió del poble.

La imatge de la Sra. Lola Genovés, obra de Vicent Tena, es va beneir a la festa de 1941.

Enyor lo temps que no pot ser cobrat

A. March

I "el Libro de Actas de la junta de Fábrica de la iglesia parroquial de Alaquàs, que principia en 1873" ha fet la seua funció, no deixar que els acords adoptats pels membres d'aquesta Junta, siguen oblidats ni tampoc per això deixats de banda com si foren qüestions sense importància, perquè el llibre, utilitzat com un senzill instrument al segle passat, ha esdevingut un text d'història on es descriuen les motivacions i formes d'organització d'aquells, avantpassats nostres que, encara que no tenien grans nocions de les ciències modernes, sense adonar-se'n eren protagonistes d'eixa història en lletra menuda que ocorre dia a dia i que fa que estimem un poc més si cal, el nostre poble.

